

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. —

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopiše, ki jih ne vrača. — Upravišтво sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petstirica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštno proste

Štev. 92.

V Ljubljani, v soboto dne 23. septembra 1911.

Leto I.

Pozdravljeni!

Jutri torej pozdravimo tržaške sodruge, ki pridejo v Ljubljano obiskat naše delavstvo in vrnit mu lanski poset v Trstu. Naposled!

Kajti kakor roman je zgodovina tega izleta, davno zasnovanega, ponovno preprečenega. Kakor roman po ceni šabloni, po kateri vodi avtor svojega junaka v vsakem poglavju do praga njegovega cilja in mu vrže v vsakem poglavju novo poleno pod noge. Zdaj je vendar konec teh malo zanimivih in nikdar ne zaželjenih presenečenj in jutri nam pripelje vlak tržaške goste v Ljubljano.

Pozno prihajajo in iz mnogih vzrokov nam je žal, da se je izlet tako zakasnil. Ljubljana ni v Italiji ali v Dalmaciji; koncem septembra nima Ljubljana več svoje prave obleke; kadar se mračí že ob šestih zvečer, izgubi to med holmi, gozdovi in vrtovi razstavljeno mesto mnogo svojih najmičnejših idil; kadar začno megle vstajati in legati po sanjavem ljubljanskem polju, skrivajo ponosni velikani naših Alp svoje glave. Z večjim veseljem bi bili v avgustu, ali pa vsaj začetkom septembra svojim gostom pokazali, kar more Ljubljana pokazati najlepšega.

Zdaj se je poletje umaknilo jeseni in tega ne moremo izpremeniti. Ali kar je izgubljenega brez krivde ljubljanskemu delavstvu, bodo naši sodrugi nadomestili s tem presrečnejšim sprejemom. Saj se je veselilo od tiste ure, ko je zvedelo, da nameravajo Tržačani obiskati Ljubljano in je težko pričakovalo dneva, ko se ima uresničiti namen:

V Ljubljano prihajajo sodrugi, na katere je ponosno vse zavedno delavstvo te države, ker jih pozna kot vojščake, ki se znajo bojevati in zmagovati. Pogostoma so bile oči tisočerih iz naštetih krajev uprte v Trst, če so tam množice stopale v boj proti premočnim nasprotnikom, vedno neustrašene, zavedne, zanašajoče se na svojo pravico, na svojo moč, na svojo organizacijo. Premnogim sotrpinom je tržaško delavstvo dajalo zgled v strokovnih in političnih bojih. Bili so časi, ko je ime „Trst“ elektriziralo tisoč in tisoč delavskih src.

Z vročih tal prihajajo naši gostje; iz mesta, kjer se je kapitalizem razvil bujno in mogočno, kjer so se silno poostriale razlike med bogastvom in revščino, med kapitalom in delom, kjer se razredni značaj naše družbe boljbolj kristalizira in nepritajeno kaže. Mesto velike trgovine in velike industrije je Trst, glavna avstrijska luka, kjer teče vele-tok mamonov v blagajne posameznih gospodarjev in izkoriščajočih družb, kjer pa se tudi neprenehoma množi armada njih, ki ustvarjajo s svojim delom bogastva, a nimajo svojega deleža na trgu življenja. Na teh tleh se razvijajo boji, pripravljajo novo družbo, v kateri pride človeštvo do svoje veljave.

Z vročih tal prihajajo naši sodrugi. Dvoje narodnosti se bojuje v Trstu in tretja sili vmes, za resnične pravice, in za dozdevne pravice za pogoje življenja in za fantazme in ves barbarizem davno minolih časov se oživlja v teh bojih. K nam pa prihajajo iz tega mesta delavci, sodrugi, sotrpini, a ni nam treba vpraševati, kateri narodnosti pripadajo. Zakaj v splošni razdivjanosti nacionalnih in političnih razmer v tej državi jih družijo krepka vez proletarske solidarnosti. Kot delavci prihajajo k nam, naši bratje Italijani kakor Slovenci, ljubeči, kar ima ljubezni vrednega vsak narod, a vendar složni pobratimi v boju za najvišje cilje, kar jih more imeti človeštvo.

Mi pa jih pozdravljamo vse, ki prihajajo in jutri jim hočemo pokazati, da je razdalja med Trstom in Ljubljano brezpomembna. Jutri naj spoznajo, da imajo zavedni delavci tudi v Ljubljani tovariše, sotrpine in sobojevnike.

Dobro nam došli, sodrugi od Jadranskega morja! Pozdravljamo Vas od srca!

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

XII.

Drugi dan je stalo nekaj desetih moških in ženskih na bolnišničnih vratih pričakujoč krsto svojega sodruga. Okoli njih so se oprezno plazili vohuni loveč s čutnimi ušesi posamezne kliče, motreč obraze, manire in besede ljudi, a z druge strani ulice jih je opazovala skupina policajev z revolverji za pasom. Predrznost vohunov, posmehi policije, njih želje, da pokažejo svojo moč — vse to je dražilo množico. Nekateri so skrivali svoj nemir in se šalili, drugi so mračno gledali v tla, kakor da ne bi opazili žalivega vedenja, tretji niso mogli zadržati svoje jeze, pa so se ironično posmehovali gosposki, katera se boji ljudi, oboroženih le z besedo. Bledo modro jensko nebo je svetlo gledalo na nlico, tlakovano z okroglimi sivimi kamni in posejano z žoltim listjem; veter je vzdigoval listje in ga trosil ljudem pod noge.

Mati je stala v množici opazujoč znane obraze in si mislila: „Malo vas je... malo! A delavskega ljudstva“

Vrata so se odprla, na ulico so prinesli krsto z venci in rdečimi trakovi. Vsi ljudje so molče sneli svoje klobuke — kakor da bi jata črnih ptic zletela preko njih glav. Visok policijski častnik z gostimi črnimi brki na rdečem

obrazu se je zakadil v množico, za njim so korakali vojaki in brez ceremonij potiskali ljudi v stran. Častnik je dejal s hripavim, ukazovalnim glasom:

— Prosim, odstranite trakove!

Tesno so ga obstopili mošje in ženske, rekli so mu nekaj, mahali z rokami in se zibali semintja. Pred materinimi očmi so švigali blede razburjeni obrazi s trepetajočimi ustni; eni ženski so se od užaljenosti točile po licih debele solze.

— Dol z nasiljem! — je zakričal mlad glas in se samotno izgubil v šumnem prepiru.

Tudi mati je začutila v srcu bridkost; obrnivši se k svojemu sosedu, revno oblečenemu mladeniču, je dejala ogorčeno:

— Se pokopati ne puste človeka, kakor žele njegovi tovariši.

Sovražnost je naraščala, nad glavami ljudi se je zibala krsta, veter se je igral s trakovi in slišati je bilo šum svile.

Mater je prevzel hladen strah pred spopadom; urno in potihlo je govorila na desno in na levo:

— Pustite jih... naj snamejo trakove... le odnehajte.

Močan in rezek glas je zazvenel in prevpil šum:

— Zahtevamo, da nas ne motijo, ko sprem-ljamo k poslednjemu počitku mučenika.

Nekdo, najbrž kako dekle, je visoko in tenko zapelo:

„Kot žrtve ste padli v boju...“

Razredni boj pri nas.

Odkar so Slovenci stopili v politično življenje, zavzema narodno vprašanje v njem prvo mesto. Nič čudnega ni to. Narodnost je Slovence še le spravila na politično bojišče, na katerem je tudi za vsa druga avstrijska plemena nacionalizem vprašanje vseh vprašanj. Med vsemi pa so Slovenci najmanjši, nevarnost, da se potlačijo in uničijo, je bila zanje največja in iz te nevarnosti je povsem naravno nastal odpor na vse strani. Boj narodov za svoj jezik in na ohranitev svojega značaja je dejstvo, o katerem se lahko različno sodi, ne da pa se utajiti. Socialna demokracija ni temu boju nikdar odrekala upravičenosti, dasi mora obsojati avstrijski način in pa zlorabo, ki jo uganjajo nacionalistične stranke z narodnim vprašanjem, hoteč z njim zaslepi delavstvo, da bi ne spoznalo svojih razrednih interesov in nalog. Zaradi nacionalistične hinavščine je treba neprenehoma poudarjati, da ne more nobena narodna enostnost premostiti socialnih nasprotij, ki so med posameznimi razredi v vsakem narodu. Neprenehoma je treba razkrivati resnico, da je gospodarska solidarnost med podjetniki in delavci nemogoča, tudi če pripadajo oboji enemu narodu. Tudi se ne sme pripuščati noben dvom o tem, da so za delavce razredni interesi najvažnejši, kajti oni odločujejo o življenju.

Da izkušajo meščanske stranke odvrniti delavce od razrednega boja, je umevno. Zakaj tudi te stranke so razredne, dasi ne priznavajo tega; in razredi, katere zastopajo, nimajo dobička od razrednega boja. Ker pa se na vojni z zvijačo včasih več doseže nego s hrabrostjo, se ni čuditi, da obsojajo razredni boj zaradi „narodnega interesa“, češ Slovenci smo premajhni, da bi se razredno cepili. Treba je torej preiskati tudi vprašanje, če je delavski razredni boj res na kvar narodnosti.

Dejstvo, o katerem ne more biti nobenega dvoma, je, da smo Slovenci majhen narod. To ni v nobenem oziru dobiček. Tudi s strogo nacionalističnega stališča se mora priznati, da je naš neugodni položaj pripisati večinoma naši maloštevilnosti. Saj ves slovenski narod ne bi napolnil enega Dunaja. Ves slovenski narod si ne more ustanoviti ne toliko, ne takih kulturnih postojank kolikor eno nemško, francosko ali italijansko mesto. Par ameriških milijardarjev ima več premoženja nego ves slovenski narod. Sam Rockefeller lahko v enem hipu z eno roko več daruje za znanstvene svrhe, nego morejo Slovenci v enake namene iz vsega naroda nabrati v celem letu.

Naravno je, da ovira maloštevilnost tudi razvoj našega kapitalizma. Kljub vsem lepim frazam sicer kapitalizem nikjer ni nacionalen. Kapitalist išče dobička, kjerkoli ga more dobiti.

— Prosim, da snamete trakove! Jakovljevi odreži jih!

Zerožljala je slablja. Mati je zatisnila oči pričakujoč krika... Ali vse je postalo tišje, ljudje so mrmrali in godrnjali kakor razdraženi volčje. Potem so se molče, s sklonjenimi glavami pomikali naprej, napolnjujoč ulico z ropotom svojih korakov.

Spred se je zibala v zraku oplenjena krsta s pomečkanimi venci in ob kraju so jezdili policajji. Mati je šla po tlaku; v gosti, tesni množici, ki je neopazno naraščala napolnjujoč vsa široka ulica, mati ni videla krste. Vzad za množico so se pomikale sive postave policajev na konjih; ob strani je korakala policija in vsepovsod so se bliskale materi dobro znane oči vohunov, pozorno motreče ljudi.

— Zbogom, sodrug, zbogom... — sta otožno zapela dva prijetna glasova.

— Ne, ne! — se je oglašil klic. — Molčimo sedaj, gospoda!

V tem pozivu je bilo nekaj strogega, uka-zujočega, kar je množico uklonilo. Žalobna pesen se je utrgala, razgovor je utihnil in le trdi udarci nog ob kamen so napolnjevali ulico z zamolklim, enakomernim ropotom. Drigal se je nad glavami ljudi in plaval proti prozornemu nebu in potresal zrak kakor odmev prvega groma ob oddaljeni nevihti. Hladen, vse močnejši veter je sovražno gnal cestni prah in smeti proti ljudem, dvigal obleke in lasje, slepil oči in se zapletal v noge.

Molčec pogreb brez popa, brez petja, zamisljeni obrazi, namrščene obrvi in trdi udarci

Po vseh krajih sveta išče novih trgov ter dela s Kitajci, Sudanezi in Čulufkari ravno tako kupčije kakor z domačini. Geslo „Svoji k svojim“ velja le za konzumente, nikakor pa ne za prodajalce. Toda preden se more trgovina razširiti, mora imeti podlago. Zlasti slovenski kapitalisti so v prvi vrsti navezani na domačo kupčijo, zakaj drugi so bolj zgodaj vstali in zasedli vse važnejše postojanke tako, da mora biti že prav dobro podkovan, kdor jim hoče delati konkurenco.

Da bi si posamezni Slovenci doma napravili kapital, ki bi mogel uspešno konkurirati z nemškim, angleškim, ameriškim, bi morali v sedanjih razmerah izžeti svoj mali narod tako, da bi ga ugonobili. Že sedanje nabiranje kapitala v posameznih rokah učinkuje pogubno, kar pač najbolje dokazuje naraščajoče izseljevanje v Ameriko. Narod bi moral biti mnogo večji, da bi mogel brez smrtnih nevarnosti pretrpeti razvoj kapitalizma.

Toda ta razvoj je naraven zakon, ki se ne da preprečiti. Tudi pri nas ne. In kdor ima odprte oči, ga lahko opazuje vsak dan. Povsod je kapitalizacija uničevala. Šibkejša samostalne eksistence izgubljajo samostanost; med delavstvom se razširja brezposelnost. Ogromna razlika med velikim bogastvom in siromaštvom ustvarja novo vrsto bede. Za posameznika je seveda vseeno, če ga je kapitalizem ugonobil kot člana velikega ali pa malega naroda. Z narodnega stališča pa ni to vseeno. Tudi milijon uničenih eksistence pretrpi nemški narod; za Slovence bi bila to katastrofa. Uničevanje se pa pri nas že vrši; četudi se ne vidi tisoč propadov obenem, je vendar svarično dejstvo, da se število Slovencev skoraj nič ne množi.

Najvažnejša narodna naloga Slovencev bi bila skrbeti za pomnožitev. Ta pa more biti znatna samo v širokih slojih. A ljudsko pomnoževanje je materialno vprašanje. Pogostoma se trdi, da imajo reveži več otrok kakor bogatini. Nekaj je na tem resnice, da ljudje v razkošnem življenju brez dela degenerirajo in se radi svoje udobnosti boje prevelikega števila otrok. Toda tudi prenaporno delo in prevelike skrbi uničujejo fizično moč. Ne glede na to pa ne odločuje vprašanje, koliko otrok se rodi, ampak koliko jih zraste. Kjer je beda, pa umirajo otroci, ker prihajajo vsled slabotnosti staršev slabotni na svet, ker jih matere ne morejo zadostno rediti in ker se v bedi razširjajo tuberkuloza in druge, zlasti otroške bolezni. Velik del jih pa sicer zraste, ostane pa slaboten, za delo manj sposoben in je zase kakor tudi za izkoriščajoči kapitalizem manj vreden od zdravih, krepkih ljudi.

Delavstvo, ki se bojuje za boljše gnotne razmere, se že s tem bojuje za fizični napre-

nog ob zemljo — vse to je zbuvalo v mater negotovo čuvstvo; njene misli so medlo krožile in odevale vtiske v žalostne besede:

— Malo vas je, ki ste za resnico...

Sklonivši glavo je stopala naprej in bilo ji je, kakor da ne neso Jegorja, ki ga je poznala, temveč nekaj drugega, kar ji je bilo blizu in potrebno. Bridko ji je bilo in neprijetno. Srce se ji je polnilo s šumnim, nemirnim čuvstvom nesoglasja z ljudmi, spremljajočimi Jegorja.

— Seveda, — je menila — Jegoruška ni veroval v Boga, in vsi ti tudi...

Svoje misli ni hotela dokončati in je vzdihnila, hoteč znebiti se vse teže, ki je visela na njeni duši.

— Moj Bog... Jezus Kristus... Ali naj tudi jaz...

Dospeli so na pokopališče in dolgo so bagali po ozkih stezah mimo grobov, dokler niso pršli na obsežen prostor, posejan z nizkimi, belimi križi. Strnili so se okoli gomile in utihnili. In ta togotni molk živih sredi grobov je obetal nekaj strašnega, in materino srce je zatrepetalo in zamrlo v pričakovanju. Med križi je žvižgal in se vil veter, na krsti je otožno trepetalo uvelo cvetje.

Policija je postala pozorna in se je razvijala motreč predstojnika. Nad grobom je vstal visok mlad človek brez klobuka z dolgimi lasmi, črnimi obrvmi, bledega obraza. V tem trenutku je zadonel hripavi glas policijskega predstojnika:

— Gospoda...

(Dalje.)

dek naroda in tako je v malem narodu razredni boj v pravem pomenu besede boj za obstanek naroda. Pri nas je razredni boj naroden boj.

NOVICE.

* **Žrtve krvave nedelje.** Ponoči od četrtka na petek je umrl v Štefanijini bolnišnici v Ottakringu sodrug Fran Joachimsthaler, ki je dobil v nedeljo strel v trebuh. Kakor smo že včeraj javili, so zdravniki že v sredo izgubili upanje, da bi ga mogli rešiti. Po noči so ga še operirali, ali tudi to mu ni moglo več pomagati. Joachimsthaler je bil šele 19 let star.

* **Stanje nedeljskih žrtv** na Dunaju je slabše nego se je mislilo izprva. Kakor smo že včeraj poročali, je tudi rana delavca Af-rata nevarna. Nadalje pa poročajo, da je slabo tudi z obstrljenim Francem Hus-sakom, skoro brez upanja pa je stanje šestinštiridesetletnega trgovskega sluga Franca Wögerbauerja. Tudi njegov slučaj je tragičen. Wögerbauer je bil v nedeljo ves dan doma. Ko je popoldne slišal streljati, je hotel videti kaj se godi ter je šel kar golorok na ulico. Kmalu se je vrnil in dejal, da so vojaki že odšli. Hotel je iti v bližnjo gostilno in je vzel svojo desetletno hčerko s seboj. Ali preden je prišel do gostilne, je krčmar zaprl, ker so prihajali huzarji v diru. Tudi hišne duri so bile povsod zaprte in Wögerbauer se ni imel kam obrniti. Naenkrat je dobil s sabljo silen udarec po glavi in se je takoj zgrudil. Še se je toliko popravil, da se je dal od požarne brambe obvezati in odšel v bolnišnico. Ali že od srede je brez zavesti in kakor rečeno, pravijo zdravniki, da je vsako upanje skoraj popolnoma izključeno.

* **Železničarji pri ministru.** V sredo je bila deputacija koaliranih železničarskih organizacij, katero sta sodruga Tom-schik in dr. Ellenbogen dne 18. t. m. napovedala, pri ministru. V deputaciji so bili: Za splošno železničarsko organizacijo predsednik sodrug Schwaab, za društvo strojevodij načelnik Kühn, za društvo strojevnikov načelnik Tögl, za društvo železniških mojstrov načelnik Brandl, za društvo strojevodij na Češkem Kučera, za centralno državno društvo železniških uradnikov Kö-nig, za društvo delovodij in strojnikov Höfer. Deputacijo je sprejel vodja železniškega ministristva dr. Röhl, kateremu so se izročile zahteve osebja. Sodrugi Schwaab je prosil, naj se z ozirom na veliko draginjo hitro rešijo. Dr. Röhl je naštel različne korake, ki jih je ministristvo zadnji čas storilo, da bi se olajšal položaj železničarjev. Deputacija je izjavila, da so to povsem nezadostna sredstva. Vodja železniškega ministristva je nato izjavil, da bo rad porabil ves svoj vpliv, da se izpolnijo predložene zahteve in da se odpravi priznanja beda železniškega osebja.

* **Vodja železniškega ministristva** je izjavil poslancema Tomschiku in Ellenbognu, da so vesti, ki krožijo po časopisju, češ da so bile nacionalistične organizacije povabljene na dogovor v železniško ministristvo, neresnične.

* **Nemiri na Češkem.** V mnogih krajih na Češkem in na Moravskem so bili zadnje dni znatni nemiri zaradi draginje. V Nahodu je prišlo zopet do večjih izgrediv. Okrajni glavar Dvořák je poklical eskadrono ulancev iz Jožefovega. Ko se je ob 7. zvečer kavalarija prikazala, so se hipoma napolnile ulice. Mučica je bila zelo razburjena. Mestoma je prišlo do spopadov. Šele ob 11. zvečer se je vojaštvu posrečilo izprazniti ulice. Dvajset oseb so aretirali. Drugi dan sta prišli še dve stotniji infanterije v Nahod.

* **Socialist kot generalni ravnatelj.** Vodja italijanskega delovnega urada sodr. Montemartini je imenovan za generalnega ravnatelja statistike. Delovni urad se združi s statistično centralo. Montemartini zastopa socialistično stranko v rimskem mestnem svetu.

Sodrugi iz Ljubljane in okolice!

Vabimo Vas, da se zberete jutri, v nedeljo, zanesljivo pred osmo uro zjutraj na dvorišču v Selenburgovi ulici št. 6. Odtod odkorakamo skupno na južni kolodvor, da sprejmemo tržaške goste.

Sodrugi! Prihitite v čim večjem številu, da priredimo svojim dragim gostom prisrčen in lep sprejem. Pripeljite tudi svoje žene s seboj. Ne ozirajte se na vreme!

Z južnega kolodvora odkorakamo v sprevedu

v mesto. Glavna rediteljica spreveda sta sodruga Mozetič in Zore, ki ju bodo podpirali ostali določeni reditelji.

Na čelu spreveda koraka godba tržaške mladine. Za njo prihaja ljubljanska zastava, kateri sledijo tržaški gosti. Potem se uvrstijo okoliški in na koncu ljubljanski sodrugi. Vse udeležence prosimo, da se točno drže tega sporeda.

Sprevod pojde od kolodvora po cesti na južno železnico, po Dunajski cesti in po Franca Jožefa cesti ter se ustavi pred "Narodnim domom". Tukaj opravimo pozdrave.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Izlet Tržačanov** je deželna vlada po posredovanju ministristva za notranje zadeve, kjer je poslanec sodrug Oliva v petek natančno pojasnil razmere, dovollila. Ministristvo se je prepričalo, da ni nobenih zdravstvenih pomslekov, ker je Trst z okolico popolnoma neokužen in je minilo že več kakor 35 dni, odkar je bil zadnji bolnik izpuščen iz bolnišnice. To je mnogo več nego zahtevajo najstrožji predpisi za svobodo prometa. Izlet se torej izvrši točno po sporedu.

— **Ljudska veselica** je jutri popoldne na vrtu "Narodnega doma" z jako obširnimi in zanimivimi sporedi. Na veselici sodelujeta tržaška mladinska godba in godbeni odsek "Vzajemnosti"; nadalje: Pevski zbor "Ljudskega odra" iz Trsta, pevski zbor italijanskih sodrugov iz Trsta in pevski zbor "Vzajemnosti" iz Ljubljane. Začetek veselice je ob 3. popoldne. Za slučaj slabega vremena je poskrbljeno, da se veselica izvrši v notranjih prostorih "Narodnega doma". Pripravljeni so posebni paviljoni, kjer se bodo dobivale jestvine, pijače, cvetlice itd. Službo v paviljonih so iz prijaznosti prevzele sodružice. Vstopnina na veselico je 40 vin. V areni bo ples. Vsaka plesna točka velja 10 vin.

— **Po končani veselici** spremi ljubljansko delavstvo tržaške goste z godbo in bakljado na južni kolodvor. Vse sodruge in sodružice torej prosimo, da vstrajajo do slovesa. Znamenje za odhod se bo pravočasno dalo z rogom, tako, da se vsak lahko pripravi in se potem spreved lahko ranžira brez zaprek.

— **Sodrugi pevci "Vzajemnosti"** so naprošeni, da se zanesljivo vsi snidejo jutri ob tričetrt 8. zjutraj v društvenih prostorih: pevski zbor gre potem skupno na kolodvor sprejemati tržaške sodruge.

— **Sodrugi iz Zelene jame in Most** se zbero v nedeljo zjutraj točno ob 7. pri Suhadolecu, odkoder odkorakajo korporativno v Selenburgovo ulico št. 6 in potem točno ob 8. na južni kolodvor k sprejemu tržaških sodrugov.

— **Ženski shod** je noč ob 8. v areni "Narodnega doma".

— **O smrti knjigovodje Šibenika**, katero smo včeraj omenili, poročajo nadalje: Šibenika so našli težko ranjenega v nekem kozoletu. Dihal je še, ali bil je brez zavesti, iz nosu in ušes pa mu je tekla kri. Ob 9. popoldne je umrl. Govoriti se ni moglo z njim. Kolo so našli na cesti, v bližini pa lužo krvi in po cesti krvave sledove. Sodna komisija, ki se je predvčeršnjim podala na lice mesta, je našla na Šibenikovi glavi 7 cm veliko rano; zadnja stran črepije je popolnoma prebita. Po položaju bi bilo soditi, da je Šibenik bil ranjen, ko je bil še na kolesu, da je vsled tega padel, pritaval do kozoleta in se tam zgrudil. Iz vseh okoliščin je komisija konstatirala, da je bil Božidar Šibenik zavratno napaden in umorjen. Po Ljubljani krožijo o tem slučaju razne govorice.

— **Tat koles aretiran.** Pred 14 dnevi je bilo ukradeno pred justično palačo zidar-skemu polirju Antonu Grandošku kolo, katero je bilo takoj zastavljeno v Mestni zastavljalnici. Policija je dognala, da je tat hodil večkrat v neko gostilno. Ko je včeraj zopet šel mimo, je bil o tem obveščen stražnik ter ga aretiral. Navedenec je zasebni uradnik Anton Drogenik, rodno iz Maribora. Oddali so ga sodišču.

— **Umrli so v Ljubljani:** Barbara Jagrič, zasebnica, 61 let. — Antonija Čelešnik, tovarniška delavka, 30 let. — Mihael Prijatelj, posestnikov sin, 29 let. — Štefan Trdina, prosjak, 59 let. — Marjeta Indof, mestna uboga, 69 let. — Fran Dobnikar, rejenc, 1 in pol leta. — Karel Vrezec, rejenc, 10 dni. — Marija Leskovic, hči družtvenega sluga, 10 mesecev. — Franjo Tekavec, delavčev sin, 14 let.

— **Zopet nesrečni revolver.** Neki posestnik v Vnanjih Goricah je dal dne 17. t. m. svojemu 4 letnemu sinu za igrarčo revolver, o katerem ni vedel, da je bil nabit. Nekaj časa se je otrok igral, naenkrat pa se je revolver sprožil in zadel njegovega še mlajšega bratca v čelo nad levim očesom. Smrtno nevarno ranjenega so prepeljali v deželno bolnišnico.

— **Trdno prepričana** in to na podlagi izkušenj, je vsaka naša gospodinja, da je najboljši, najzdatnejši in zato najcenejši kavni pridelek Kolinska kavna primes. Zato jo danes že vsaka naša gospodinja kupuje in vsako drugo cikorijsko odločno odklanja. Le s Kolinsko kavno primesjo je mogoče napraviti res dobro kavo.

— **I. slov. trg. tečaj** (Fran Gärtner) prične šolsko leto dne 2. oktobra. Opozarjamo na današnji inšert ter posebno opozarjamo na ta zavod, ki je edini slovenski te vrste in svetujemo našim somišljenikom, naj se varujejo, da ne bodo prevarjeni in naj vpšejo svoje hčere v I. slov. trg. tečaj, Gosposka ulica 8.

Kinematograf "Ideal". Krasen in zanimiv spored od sobote do ponedeljka: "Ljudski praznik na Japonskem" naravni posnetek v barvah. "Razvitek rastlin", znanstveni film. "Aida", egiptovska tragedija v barvah, krasen umetniški film. Za smeh skrbe "Luka, boječi ljubimec" in "Little Janez in metulj". Pri večernih predstavah "Putifarjeva žena", pretresljiva drama. Od sedaj naprej se vrše predstave vsako uro ob 7, 8. in 9. Torej senzacionalna novost "Aviatik in časnikarjeva žena", dolgost filma 1000 m.

Dr. Beer, fizik mesta Brna, je sporočil: "Zelo starim osebam, ki se imajo boriti z nerednim odvajanjem, nudi že vsakodnevna, skozi 8 dni trajajoča uporaba 3 žlice naravne Franc Jožef-ove grenčice zaželjeno trajno zboljšanje.

Današnja številka ima dve strani priloge.

Volilci in volilke v Spodnji Šiški.

Klika samopašnih koristolovcev, ki je v strahu, da jo zavedno delavstvo vrže iz občinske hiše na cesto, v strahu za svoja korita, iz katerih je prav izdatno zajemala, je segla v svoji smrtni agoniji po najnemoralnejših sredstvih, da obdrži občino v svojih krempljih, da uteče ostri, ampak pravični in zaslužni ljudski sodbi. S podlo lažjo, da je sklenila naša stranka volilni kompromis z Nemci in klerikalci, hoče kaliti dejanske razmere, da bi v kalnem laglje dosegla nespodobni in nesnažni svoj namen. Razredno zavedno delavstvo ni sklenilo nobenega kompromisa! Močno in mogočno je dovolj da z lastno silo, brez tuje pomoči trešč ob tla vse ljudske sovražnike in škodljivce, in udinja občino ljudskim interesom. Čast in ponos nam vevata, da volimo soglasno socialno demokratične kandidate, da izvojujemo čim slajnejšo zmago! Moralnim izpriencem, podlim obrekovalcem delavskega ljudstva pa velja boj — brez pardona! Jutri mora biti klapa pasornikov pohojena in pomandrana!

— **Liberalci sami med seboj.** Vso moralno izprijenost, lažljivost in obrekljivost liberalne klape je razvidna iz naslednjega dogodka, ki nam ga poročajo iz Šiške: Snoči sem bil slučajno priča dogodka, ki nepobito dokazuje ničevnost in zavrnjenost liberalnih rokovnjačev. Dva liberalca — med njima eden, ki nosi v šišanskem liberalnem izrahu veliki zvon — sta se razgovarjala o občinski volitvah. Prvi je zmajeval z glavo, češ da so liberalci zagrešili veliko oslarijo, da so objavili nemški volilni oklic. "Prej smo lahko govorili o kompromisu med Nemci in socialnimi demokrati, dokler Nemci niso izdali svojega oklica in ta ali oni se je ujel na ta šlager. Zdaj pa je že iz nemškega oklica očitno, da gredo socialni demokrati samostojno v boj in da jim Nemci celo streno mešajo, da bi napravili zmedo v delavskem taboju. Zlasti pa je omajala naše stališče odločna izjava onih treh socialnih demokratov, ki so si jih Nemci izposodili, da odklanjajo nemško kandidaturu. Ne vem, kako bo? Že več naših ljudi me je ustavilo in so mi rekli, da smo ga pošteno polomili in da našim izjavam živ krst ne verjame." — Njegov tovariš ni bil tako obupan in je dejal: "Le nič strahu. Preklicati sedaj ne moremo naših vesti o nemško-socialističnem kompromisu, če ne ljudje še pred volitvami spoznajo, da smo jih farbali. Narobe, še bolj moramo goniti to lajno. Zadnjemu volilecu mora priti pred oči letak, v katerem so šlagerji o "narodnem izdajstvu" redekarjevo. O "narodni nevarnosti", o "kompromisu" prav črno namalani. Kar se pa tiče nemškega volilnega oklica, je bilo sicer res neumno, da smo ga objavili, ampak saj ljudje ne bero tako pazljivo in tudi mislijo ne..." — Iz tega intimnega liberalnega razgovora je razvidno, kakšne moralne pokveke so liberalci, očitno je, da liberalci vedoma lažejo, blatijo in obrekujejo delavsko stranko in da pri vsem tem računajo na neumnost ljudi, da bodo njih debelimi in prozornimi lažem verjeli. V tem pa se krvavo motijo. Jutri dobi ta podla banda obračun, kakor ga zasluži.

— **Korita so v nevarnosti!** Korita, ki so si jih liberalci med seboj že kar lepo razdelili, so v nevarnosti; pa kriče in se derejo, da je slovenski narod, da je slovenska Šiška v nevarnosti! Šalobarde! Taki ljudje bodo stražili slovenski značaj Šiške, ki so še pred nekaj dnevi bili v složnem taboju z nemškimi kapitalisti in klerikalci, ljudje, ki ne spravijo izpod peresa poštenega slovenskega stavka. S prevodom nemškega volilnega oklica krošnjarijo sedaj okoli, ki ni drugega nič kot trpinčenje slovenskega jezika, da bi človek najraje jokal.

— **Liberalna barabstva.** Liberalna klika, ki se ji izmikajo tla pod nogami, se

poslužuje v svojem boju zoper delavstvo najnesramnejših in najnemarnejših sredstev. Danes po noči je nekaj liberalnih barab potrgalo in zamazalo več naših volilnih lepakov; dvema hajdukoma smo za petami in ju brezobzirno izročimo kriminalnemu sodišču!

— **Nerodne laži.** Med drugimi neresnicami, ki jih trosijo liberalci o naši stranki, je ena najdebejših laži tudi ta, da je med našimi kandidati 13 Nemcev. Vsa Šiška, ki pozna naše kandidate, se smeje nerodnemu liberalnemu "šlagerju", ki je tako lažnjiv, da laž vsak Šiškar s prsti lahko otipuje.

— **Tavčarja kličejo liberalci.** Zakaj? Hudomušnež je izrazil misel, da jim bo dr. Tavčar dal praktična navodila za sklepanje slovensko-nemških pogodb... Svoje grehe bi radi navallili drugim na rame! Farizeji!

— **Svarilo ob zadnji uri.** Z gnojnico laži oblivajo, z blatom obrekovanj obmetavajo, s podlimi sumničeni napadajo naše možepoštenjake neodgovorni fantje okoli Vodnika zavedno delavstvo, ki hoče iztrgati občino iz lahkornih in grabljljivih rok ljudskih pijavk in izkoriščevalcev. Ti fantje predzno lažejo, da je naša stranka sklenila kompromis z Nemci, lažejo, da smo sklenili kompromis s klerikalci, lažejo, da je med našimi kandidati 13 Nemcev. Doslej še nismo čuli iz dostojnejših liberalnih vrst mnogo ugovorov in protestov zoper podlo in brezvestno početje volilne klike, vsled česar dela delavstvo odgovorno za te lumparije vso liberalno stranko. Vprašamo treznejše elemente v liberalni stranki, obrtnike in trgovce, če se strinjajo s podlimi žalitvami delavstva. Če preskočijo strasti, ki jih razvnamajo liberalni matadorji s svojim sramotnim početjem, iz političnega na družabno in gospodarsko polje, bo to zasluga podlih liberalnih volilnih aranžerjev.

— **Politični otroci.** Več volilcev, ki niso pristaši naše stranke, nam je potožilo, da so popolnoma nedolžni, če se politični otroci okoli "Vodnika" igrajo z ognjem. Mi svetujemo vsem dostojnim ljudem, da pridejo nočoj na naš shod in da se pridružijo našemu protestu zoper infamije "Vodnikov" klike!

— **Pozor!** V volilnih rečeh se je obračati danes na železničarsko pisarno nad konzumno prodajalno; jutri je naš volilni lokal v gostilni pri Šternu. Vsak socialno demokratični volilec se zgasi v našem volilnem lokalu, preden gre na volišče!

— **Vsi na današnji shod,** ki bo ob 8. zvečer pri Šternu. Liberalci so začeli zoper delavstvo nesramen boj; z brezobraznimi žaljivkami blatijo in grde pošteno delavsko ime in sramote našo stranko. Kakor je razvidno iz liberalnega razgovora, ki ga objavljamo na drugem mestu, imajo liberalci namen, da v zadnjem hipu raztrosijo o delavstvu in naši stranki nadaljne laži. Zatorej vsi na nočojšnji shod, na katerem bomo razkrinkali vso lažljivost liberalne agitacije in do nagega slekli podle duše, ki z lažmi skušajo otepi svoje malovredno življenje. Na shodu se razgovorimo tudi o draginji in o nalogah občine v boju zoper draginjo. — Obišče nas tudi sodrug Etbin Kristan iz Ljubljane.

Štajersko.

— **Samomor vsled pollečjske brezobzirnosti.** Iz Ptujja nam poročajo: Mogočni policaj Zentreich je med ptujskim prebivalstvom zbudil veliko ogočenje. Antonija Ovetkin, iz Krtine, okraj Kamnik, je pred nekaj dnevi stopila v službo pri soprogu uradnega vodje Netolizke. Ker ji služba ni ugajala je v ponedeljek izstopila iz nje ter se je hotela še popolnoma odpeljati domov. Da se nekoliko odpočije, je po gostilnah iskala postelje. Okolo 9. zvečer je šla mimo rotovža. Tu jo je zelo nesramno nagovoril neki gospod, kateremu se je pa izognila. Prišel pa je mimo policaj Zentreich in jo brez povičarja meni nič tebi nič odvedel na rotovž. Ubogo dekle so tam vtaknili v smradljivi in umazani občinski zapor. Iz obupa in užaljenosti zaradi prizadete ji krivice si je nesrečno dekle hotelo vzeti življenje. Dolgo damsko iglo si je zabodla v trebuh ter se smrtno nevarno ranila. Prepeljali so jo v bolnišnico, a dvomijo, da bi okrevala.

Trbovje proti draginji.

Trbovje, 23. septembra.

Snoči je trboveljsko delavstvo z impozantno manifestacijo pokazalo, da je tudi tukaj draginja dosegla vrhunec in da bi vsaka nova podražitev lahko postala usodopolna. O tej pomembni demonstraciji bomo obširneje poročali. V naglici bodi javljeno, da se je ob 6. zvečer zbrala nepregledna množica, kakršna ni bila v Trbovljah še skoraj nikdar skupaj, na shodu na Lokah. Kolikor je bilo prostora na vrtu, ga je ljudstvo napolnilo, velika množica je morala ostati zunaj. Zborovanje je bilo kratko. Sodruga Sitter in Tokan sta opisala ob burnem pritrevanju zborovalcem obupni položaj. Nato je sodrug Tokan predložil sledečo

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

Za avstro-ogrske kraje.

celoletna	K 18.—
polletna	„ 9.—
četrtletna	4.50
mesečna	1.50

Za Nemčijo:

celoletno	K 21.60
polletno	„ 10.80
četrtletno	„ 5.40
mesečno	1.80

Za ostalo inozemstvo celoletno 30 kron.

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravišтво „Zarje“ v Ljubljani.

Malo odgovora.

Vedel sem prav dobro, da bodo pogruntali liberalci do 24. t. m. vse polno lumparij. Saj jih poznamo. Vemo, kaj so že počeli v Ljubljani ob državnozbornih volitvah, ko so se lagali o prihodu dr. Adlerja in Resla. Pogruntali so kompromis z Nemci. Objavljajo oklice Nemcev za volitve v Sp. Šiški, kjer naznanjajo Nemci, da bodo v III. razredu volili lastne kandidate, v II. soc. demokraciji, v I. pa kogar hočejo, seve proti radikalnim „Jutrovcem“. . . . Na podlagi tega očitajo Jutrovcem meni in „Zarji“, da sva lagala, ko sem jaz na javnem shodu in „Zarja“ v šišenskem odelku izjavila, da gre soc. dem. stranka v Šiški povsem samostojno v boj brez vsakega kompromisa. Ne jezim se radi tega, ker ljudje tistega kalibra, ki lažejo kljub našim preciznim izjavam, ne morejo nikogar razaliti. Ljudje, ki so psovali danes dr. Tavčarja in njegove somišljenike, jutri pa zlezli pod dr. Tavčarjevo suknjo, so izgubili pravico, da koga razalijo.

Konstatiram ne radi „Jutra“, ampak radi javnosti — da so vsi kandidati soc. dem. stranke v Sp. Šiški socialni demokratje in da je stranka odklonila vsak kompromis, pa naj je prišel od koder koli.

„Jutro“ se zaletuje v mene, češ, da sem zli duh soc. dem. stranke. Že mogoče, če se Jutrovcem to zdi; nemam nič proti temu; samo vem, da „Jutro“ nima zmožnosti, da bi kvalificiralo soc. demokrate. — Da živim kakor baron in da zidam palačo v Šiški, trdi „Jutro“. Drugi naši soc. dem. voditelji pa da komaj za silo izhajajo. . . . Kapa kosmata! Sedaj so pa zadeli žebelj na glavo. Zaupno povem „Jutrovcem“, da bom odslej živel kot cesar in da bom vrh Rožnika sezidal cesarski grad, za strežaje bom pa vzel Jutrove dopisnike in redakcije, če seveda izgube dosedanje nečednosti in nesposobnosti

0 prevažanju mesa in rib.

Ker je ravnokar na dnevnem redu mesno vprašanje, bo gotovo zanimalo naše čitatelje, kako je mogoče, da dobivamo, oziroma moremo dobivati v Evropo meso, ki se več dni vozi iz daljne Amerike, sveže in dobro ohranjeno. Vsaka gospodinja ve namreč jako dobro iz lastne izkušnje, kako rado se meso ob taki vročini, ki jo imamo letos, usmrači in pokvari. Podati hočemo sliko o tehnični napravi, ki omogočuje ohranjanje živil, o stroju za ohlajevanje.

Ta ohlajevalnik, ki se tudi za druge namene kaj često uporablja, spreminja zvođenele pline v pare. Rabijo ga najbolj pri izdelovanju leda (kristalnega leda) ali za ohlajevanje prostorov, pogosto pa tudi za oboje skupaj. Ohlajevalnik je sestavljen iz treh delov: iz kompresorja ali stiskalnice, to je kompaktne zračne sesalke, ki jo goni motor in iz dveh sistemov zavitih cevi. Ti trije deli so veđidel v prostoru ločeni drug od drugega, posebno pri veđjih napravah, pri manjših pa so postavljeni drug poleg drugega, vedno so pa združeni s cevmi in posrednimi ventili, da se morejo vsi sočasno gibati. Pritiskališče kompresorja je zvezano s prvo cevjo-ohlajevalko ali kondenzatorjem, ki leži v hladni vodi. Krožeči plin, ki je s početka topel, se v ceveh stisne in vsled ohlajenja zvođeni, nato pa brizga skozi odvodni ventil v drugo cev, v kateri je pritisk manjši in kjer se zvođeni plin spreminja ob veliki spremembi toplote v pare. Hlapovi prihajajo zopet v kompresorjevo sesalko in odtamkaj se ponavlja prejšnji proces. Druga cev, ki razvija

Kdor bo posebno priden, bo smel stati pri vagi vsako jutro, ter izdajati buletin o tem „kako se redim“ . . .

Daj jim mati priroda boljšo pamet.

Ant. Kristan.

Delavstvu sovražne „delavske“ organizacije.

Trst, koncem avgusta.

Delavec, ki dalje časa opazuje delovanje takozvanih „narodnih“ in „krščanskih“ delavskih organizacij, mora priti do prepričanja, da te organizacije niso nič drugega kakor kapitalistične naprave, izumljene od kapitalistov, da bi škodovala socialno demokratični delavski stranki. — Kapitalisti so dosti dolgo premišljevali, kako in na kakšen način bi bilo mogoče zatreti delavsko gibanje, delavsko hrepenenje po pravici in enakopravnosti. Posrečilo se jim ni na noben način, ne s silo ne s slepilom. Nazadnje so si izmislili najnovejšo metodo: Naštevati delavce proti delavcem, razdružiti jih in ubiti enoto vsega delavstva. Našli so se res ljudje, ki so začeli ustanavljati „delavske“ organizacije na narodni in verski podlagi. To so prave hlapčevske organizacije, ki gredo kapitalističnim in vladnim harambašam zvesto na roko v boju proti delavstvu. Delavci, včlanjeni v teh organizacijah, seveda ne vedo, da brusijo nože proti svojim lastnim sotrpinom delavcem in proti sebi, a voditelji to dobro vedo. Voditelji teh organizacij vodijo trpeče delavce, katerim se pozna, da potrebujejo pomoči, da so izmučeni in sestrđani v pogin; pozna se jim, da korakajo prezgodnji smrti vsled izkoriščanja in bičanja ravno tako nasproti kakor vsi drugi delavci. Kapitalisti pa pazno gledajo na to, da vsi ti delavci ne izpregledajo in da ostanejo v temi, da sami tem laže nadaljujejo svoje nečloveško zatiranje in gospodujejo nad masami, ki so vsled nepoznanja svojega bednega položaja miren, kakor ovčice in se ne upajo ziniti. Kakor v raznih drugih krajih Avstrije, tako se je tudi v Trstu porodila neka taka organizacija, ki se zove „Narodna delavska“. Ta organizacija ima enak namen kakor gori opisane. N. D. O. se je tudi ustanovila na povelje gospodov v „Nar. domu“, na povelje tistih gospodov, ki sovražijo delavstvo iz dna duše. Videli so delodajalci, da preti kapitalizmu od strani delavstva, ki se je začelo združevati brez razlike narodnosti in vere, velika nevarnost. Za to pa so začeli delavstvo ščuvati in razdruževati. Njih parola je bila: „Ven iz socialno demokratične stranke!“ S pomočjo narodnostnih fraz se jim je posrečilo zapeljati neizobraženo delavstvo. Nekateri, ki niso bili še prepričani socialisti, so se udali hinavskim glasom, prihajajočim iz „Narodnega doma“, in vstopili so tja. Moč organiziranega delavstva se je zmanjšala in moč kapitalistov povečala. Politično društvo „Edinost“, ki obstoji iz samih sovražnikov delavstva, se je seveda veselilo tega uspeha. Politično društvo „Edinost“ je spravilo pod svojo streho N. D. O., „sedaj pa po poti naprej! Naše želje so se nam izpolnile. Delavstvo je sedaj v naših rokah, v naši oblasti in pridno glejmo na to, da nam bo šlo na roko, da postane naše orodje. Pri volitvah jih izrabimo prav pošteno, oni bodo volili nas, a mi jim na „Dunaju že pokažemo, da jim bodo kosti pokale“. To je na kratko zgodovina po-

roda organizacije, ki ostalo delavstvo ovira pri plemenitem delu za osvoboditev ljudstva iz gospodarske odvisnosti. Taka organizacija je vredna pogina. Kajti sila, ki delavstvo združuje in izdaja, ni vredna drugega. Vse ovire in zapreke, ki nas zadržujejo, moramo p o l o m i t i, da prej dosežemo svoj cilj. Posebno če pomislimo, da se koncentrirana kapital, bo treba delovati na združitev vsega delavstva. Le na ta način se nam bo mogoče postaviti proti bojnim vrstam, ki jih je aranžiral kapital. In le na ta način doseže delavstvo svoje človeške pravice. Za to pa boj, neizprosni boj vsem krumirskim organizacijam!!

Našim čitateljem in naročnikom!

„Zarja“ se je že močno razširila po Slovenskem, kar je nedvomno znamenje, da se naše ljudstvo boljbolj zanima za javno življenje; dokazuje pa tudi, da ustreza „Zarja“ najširšim čitateljskim krogom, ki jih informira o vsem, kar je važno in kar jih more zanimati. Toda mnogo je še prijateljev, ki niso naročeni na list. Vabimo jih, da se naroče in s tem prispevajo, da se „Zarja“ lahko še bolj popolni. Vsakdo se je že lahko prepričal, kako važna je „Zarja“ za napredek delavstva in za napredek naše stranke. Nobene delavske hiše ne bi smelo biti, kjer se ne bi redno čitala „Zarja“. Vsak sodrug, vsaka sodruginja, vsaka družina jo mora čitati. Vsak zaveden delavec jo mora razširjati, zakaj s tem razširja socialistično mišljenje in pridobiva nove sobojevnike. Naroči se lahko vsak dan po pošti ali pa v upravištvu „Zarje“ v Ljubljani. Dobiva se tudi v trafikah izvod

po 6 vinarjev.

Zahtevajte „Zarjo“ tudi po vseh lokalih, kjer občujete!

Umetnost in književnost.

— Odborova seja „Matice Slovenske“ dne 20. septembra. Prva korektura enega dela Slov. Zemljevida je došla julija meseca. — Nekateri letošnje publikacije so že natisnjene, druge se dotiskujejo; ustanovi se rok za natis I. zvezka Mencingerjevih izbranih spisov. — Na društveni hiši so se izvršile obsežnejše poplave in prenovitve. — Rokopis „Zanesi, o Gospod“ se v dosedanjih svoji obliki ne sprejme, sprejme se pa spis „Madež“. — Za prošlo leto se je prodalo 4070 garnitur društvenih publikacij, dijakom se je dalo za znižano ceno naknadno 286 garnitur. — Za l. 1911. je plačalo le 1888 članov (polovica poverjenikov); članarine je došlo 9000 K.

Slovenske gledališče. Nocoj premiera Schönherrjeve „Zemlje“ ob pol 8. — Jutri ob 3. popoldne E. Kristanov „Samostvo j“. Jutri večer ob pol 8. V. Hugojev „Ruy Blas“. Pri večernih predstavah sodeluje „Slov. Filharmonija“.

ledeno-mrzli zrak. Meso je ves čas zmrznjeno in trdo; hladilnice se iskre od leda, hladilne cevi in kljuke od ledene skorje.

Tehnični pogoji za ohlajevanje so, kakor vidimo, na ladjah neugodnejši kakor pa na kopnem, kajti prostor je na ladjah dragocena stvar in za stroje se ga ne more mnogo porabiti. Zato so konstruirali v novjšem času posebne vrste ohlajevalnikov za ladje. Pri teh je kondenzator zgrajen kot pokončni kotel in je tako močan, da visi kompresor vertikalno na njegovi vnunji steni. Kompresor in parni stroj sta scelega, parni cilindri je pritrjen spodaj, kompresijski cilindri zgoraj, a oba sta spojena s skupnim batom. Kratka motka vrti kolo v sredini. Za ohlajevanje stisnjenega plina v kondenzatorju služi morska voda, ki jo sprejema za to pripravljena sesalka in jo pošilja skozi kondenzatorjev kotel. Pri večjih strojih je nameščen parni kompresor samostojno.

Kondenzatorjev kotel je dolg, ozek in visok, da mora stati ob steni ladje. Ohlajevanje z morsko vodo je enostavno, neprilичno je pa z njo le to, da večkrat nima potrebne mrzlot. Ohlajevalniki na kopnem delajo z mrzlo studenčnico 10 do 12 stopinj C, a na ladjah z vodo 25 stopinj. Zato mora na ladjah delati kompresor z mnogo hujšim pritiskom, da zvođenje pline, za kar pa morajo biti tudi posamezni deli strojev in aparatov v večjih razdaljah drug od drugega.

V zvezi z najvažnejšim vprašanjem človeškega prehranjevanja je tudi prevažanje morskih rib, ki jih pošiljajo po železnih daleč v notranje predele naše zemlje. Tudi ribje meso ostane med letom sveže, vendar jih danda-

Raznoterosti.

* Največja ladja na svetu pone-rečila. Pred kratkim smo že med brzojavkami poročali o nezgodi ladje „Olympic“ blizu angleškega otoka Whigt v rokavskem prelivu. Pa ladja je last parobrodne družbe White Star Line in je največja ladja na svetu. Usodnega dne je bilo na krovu ladje 3000 potnikov, med temi 732 potnikov I. razreda. Od teh je bilo 20 ameriških milijonarjev, katerih skupno premoženje cenijo na 2500 milijonov kron. Angleška križarica „Hawke“ je zadelala ob krnilo ladje in je napravila veliko luknjo, skozi katero je udrla voda. Luknjo so zadelali „Olympic“ pa odpeljali v luko Southampton v popravo. Tudi križarica „Hawke“ je dobila znatne poškodbe.

* Zaradi pomanjkanja živine v smrt. Iz Prage poročajo: Iz Vltave so v četrtek potegnili mrtvega mesarja Urbacha. Mož je šel v smrt, ker se je bližal njegovi veliki mesarski obrti polom zaradi pomanjkanja živine.

* Umor častnika na vajah. Med cesarskimi manevri na gorenjem Ogrskem so našli v Alzo-Viskózu nadporočnika Trzaca iz Lvova popolnoma razmesarjenega v neki kmečki koči, kjer je bil nastanjen. Umor je bojda izvršil nekdo iz maščevalnosti, ker je ostala proviantna blagajna s 4000 kronami nedotaknjena. Pravijo, da je imel nadporočnik kot proviantni častnik hud preprič z vozniki. V tej smeri sedaj zasledujejo storilca.

* Nemška policija. Sicer je že davno na Nemškem odpravljen razupiti Bismarckov protisocialistični zakon in je sedaj nemškemu socialističnemu delavstvu zajamčenih nekaj osnovnih pravic; vendar nemška policija še vedno voha s svojimi tajnimi zaupniki. Tudi sodrug B e b e l je pod tajnim „policijskim nadzorstvom“. Ko je hotel v soboto po končanem strankarskem shodu iz Jene odpotovati v južno Nemčijo, je zapazil za seboj „častno stražo“ v osebi tajnih policajev. Prihodnji dan se je dopoldne odpeljal v Svico. Takoj so mu bili za petami policijski vohuni, ki so povpraševali po cilju njegovega potovanja.

* Bogat dedič v zaporu. Učenjak dr. Großer iz Jene se je ustrelil v Maincu iz žalosti, ker mu je umrla žena. Milijonsko premoženje zapušča dediču, ki pa mora preje desedeti desetletno ječo.

* Kri sv. Janarija. V klerikalnem časopisu zopet čitamo o čudodelnem vzkipevanju krvi sv. Janarija tam doli v vroči Italiji. Svojim lahkovernim aristokratskim bralcem in bralkam pripoveduje med brzojavkami iz Rima dunajski „Vaterland“ tole: „Listi poročajo, da se je danes kakor vsako leto v Neaplju ponovilo od ljudstva pričakovano vzkipevanje krvi sv. Janarija. Čudež je naznanilo vojaštvo s salva mi.“ Pri navadnih smrtnikih se razgreje kri v vseh drugačnih slučajih. . . . Najnovejši dogodki nam to jasno dokazujejo. Ne moremo pa razumeti, čemu vzkipeva kri svetniku.

* Koliko vode porabi London? Vsak prebivalec porabi na dan povprečno 150 l vode (dvakrat toliko, kolikor znaša povprečna teža človeškega telesa), tedaj porabi London na dan več nego milijardo litrov vode. Letna potreba vode je tolika, da bi lahko nastalo 10 kv. km veliko in 22 m globoko jezero. Lon-

nes prevažajo rajši tako, da prihajajo k nam ribe žive v vodi. To je brez ugovora najsigurnejše jamstvo za kakovost ribjega mesa. Ali ne zadostuje, da bi dali ribe v čebre z vodo, dasi bi se mogle v njih gibati, kajti ribe morajo, kakor vsa živa bitja dihati in dobivati zraka. Kakor znano dihaajo ribe s škrgami in vdihavajo kisik prav tako kakor druge živali. V vodi je navadno zelo malo zraka, v 1000 litrah vode pri navadni temperaturi je približno 30 litrov zraka. Čudno pa je, da ima zrak v vodi še enkrat toliko kisika kakor na prostem. Ribam preti pogin šele tedaj, ko jim zmanjka zraka. Vpoštevajoč te razmere so konstruirali posebne priprave za prevoz rib, posode, v katere se postavijo jeklene steklenice s stisnjenim kisikom. Na dno te posode je napeljana cev, ki po malem spuščata kisik iz steklenice. Pri drugem načinu prevažanja pa zrađijo in polnijo vodo s kisikom stroji v posebnih za to prirejenih železniških vozovih. En del prostora zavzema veliko posodo z vodo, v katerega devajo na odhodni postaji ribe. Zraven je nameščen bencinski motor, ki poganja sesalko. Ta zajema iz posode neprenehoma vodo skozi cev, ki je s sitom pokrita in jo potem skozi jeklene cevi, ki se končajo malce iznad posode, zopet poganja v posodo. Ostro brizgajoči vodni curki trgajo zrak in ga dovajajo vodi v posodi, kar lahko opazamo tudi na akvarjih z vodometi. Zrak se v kotlu peni in iskri in ga ostane vedno toliko v vodi, kolikor ga potrebujejo ribe za dihanje. Stroj pa mora na železniškem vozu neprestano delovati in ga mora nadzirati izveden paznik.

dončan plača za 100 veder vode 18 v. Mesto preskrbuje z vodo posebna družba, ki ima 4000 trajno in 2000 začasno zaposlenih delavcev. Vodo najprej hranijo 3—4 tedne v posebnih rezervoarjih, nakar jo puste skozi precejalne, da uničijo bakterije.

*** Število domačih živali na zemlji.** Poljedelsko ministrstvo Zedinjenih držav v Severni Ameriki je sestavilo statistiko o številu domačih živali na celi zemlji. Vseh domačih živali je okrog 1.500 milijonov, med temi je: 580 milijonov ovac, 95 milijonov konj, 7 milijonov mul, 9 milijonov oslov, 2 milijona velblodov, 900.000 severnih jelenov, 21 milijonov bivolov, 100 milijonov koza in 150 milijonov prašičev. Zedinjene države rede največ prašičev, 50 milijonov. V Rusiji in v Zedinjenih državah je okrog 25 milijonov konj. Glede ovčje reje stoji na prvem mestu Avstralija z 88 milijoni ovac, na drugem Argentini in na tretjem Zedinjene države. Največ koza redi Indija, skoro eno tretjino. Ima pa tudi največ bivolov (70 milijonov). Vse te številke so le približne, ker domačih živali po notranji Afriki, Aziji in južni Ameriki ni mogoče šteti.

*** Avtomobil v službi tihotapcev.** Prekanjena tihotapca na francosko-belgijski meji sta vtihotapljala tobak in belgijske čipke — z avtomobilom. Zalotili pa so ju finančni stražniki v Roubaixu. Na cesto so nastavili več senenih voz. Tihotapca sta pridrvila v najbesnejšem diru preko meje proti vozovom. Avtomobil je s tako silo zadel ob vozove, da je eden zletel z avtomobila na tla ter se močno poškodoval. Stražniki so ga prijeli; drug tovariš jim je pa še pravočasno odnesel pete. Ko so stražniki pregledavali avtomobil, so v njem našli blaga za 20.000 frankov.

*** Brookov komet** je sedaj tako svetel, kakor zvezde 3. razreda in je bil pred večeraj 77 milijonov km oddaljen od zemlje. Kometova glava se povečuje in tudi njegov rep je že viden, a je še zelo prozoren. Zvečer ob mraku stoji na severo-zapadni strani neba in je celo noč viden. Zapazimo ga v smeri črte med severno zvezdo in malim vozom proti zapadu.

*** Učinek gledališke igre na kmete.** V bolgarsko prestolico Tirnovo je nedavno prišlo okrog 60 kmetov, ki so zvečer obiskali mestno gledališče. Igrali so neko dramo, v kateri pade glavni junak kot žrtev umora. Umor je kmete tako močno razburil, da so pred gledališčem počakali „morilca“ in ga do smrti pretepli. Igralec-morilec je sedaj v bolnici.

*** Eulenburgov posnemalec.** Hišni posestnik in pedagog Akopov vzdržuje že dolgo let v Tiflisu na Kavkazu od države dovoljen deški penzionat za srednje šole. Vendar pa ni ta šolnik v izobraženejših krogih mesta živil prav posebnih simpatij. Starši, ki so mu zapuili svoje sinove, so z žalostjo opazili, da se zdravje njih sinov dan za dan slabša in da postaja njih vedenje nekam čudno. Vzroka niso mogli odkriti. Pred kratkim pa se je dogodil grozen prizor v zavodu, ki je vsem ljudem odprl oči. 18 letni gojenec Romančenko je napadel ravnatelja Akopova z ostronabrušenim bodalom in mu zadal več ran, tako da se je ravnatelj zgrudil na tla. Mladi napadalec je v obupu med napadom še pristavil: „To sprejmi, pošast, za vse in za nas vse!“ Pred policijo je Romančenko pojasnil, da so bili on in njegovi učenci žrtve perverz-nih naslad ravnateljevih, ki je obenem največji mučitelj mladine. Ravnatelj, ki bo okrevaj, se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

*** Kazak — morilec.** Morilec svetovno-znanega petrolejskega barona Mac Gaveya iz Kavkaza so izsledili v osebi kazaka Jurija Luganskega, ki ima že šest umorov na vesti. Vojno sodišče ga je v sredo obsodilo na smrt.

Filialka Konz. društva rudarjev v Hrastniku.

Vest, da je vodstvo konz. društva rudarjev sklenilo pri postaji Hrastnik za hišo gotp. Dervarke otvoriti filijalko, je prav mnogo članov vzbudilo. Slišati je bilo čudne glasove med člani, kakor: „Kaj pa je filijalka? Treba? Kdo jo bo vzdrževal? Saj je naše društvo — konzumno društvo rudarjev, ne pa steklarjev ali kemičnih delavcev, ali pa celo železničarjev.“

Vodstvo je jelo zasledovati, odkod prihajajo ti glasovi, in kmalu smo bili na jasnem. Gotovim krogom v Hrastniku je obstanek konzumnega društva rudarjev zelo neljubo. Bog ve, kaj bi vse dali, če bi ga mogli ugonobiti, če bi se njih naporom posrečilo, da ga uničijo in spravijo v propast? Saj vemo prav dobro, kako so škodoželjno gledali svoj čas delo onih združnikov, ki so se trudili popraviti, kar je Koželj (mož nesrečnega spomina!) zagrešil. Članom so pripovedovali: „Nič ne bo pomagalo, pojdete po copatah — kšeft ni lahka reč.“ Ko se je pa društvo ozdravilo, rešilo vseh okov ter vseh spon, ki so ga davile, so pa zopet znani „gotovi krogi“ na druge načine poskušali ovirati daljni razvoj. Nič se potem vodstvo ni čudilo, ko je sedaj zaznalo za vire, odkoder je izhajalo hujkanje zoper filijalko konzuma pri postaji.

Ne bo odveč, kljub vsemu temu, naznačiti vzroke, z akaj se odpravi filijalka pri postaji. Vsak Hrastničan ve, da je za konzumente (pa naj bodo to rudarji, železničarji, steklarji, kemični delavci) težko tri četrt ure, ali celo uro daleč hoditi po blago in ga zopet tri četrt ure ali pa celo uro daleč nositi. Če je še tako dober član konzuma, se naveliča te daljave ter gre k bližnjemu trgovcu. Da bi pa društvo z vozom blago dostavljalo članom, je pa zopet precej draga reč. Kupiti konja, napraviti hlev, držati hlapca — to so reči, ki veljajo precej denarja. Dati po kakem vozniku voziti blago iz prodajalne članom je težko, ker voznika ne dobiš zmerom in zlasti ne tedaj, ko ga potrebuješ. Voznje blaga pri vsem tem zadevajo same večja naročila oziroma večje nakupe. Dobro vemo pa vsi, da poleg nakupov v velikem, enkrat ali dvakrat na mesec, ima vsaka družina precej nakupov v malem, večkrat na teden. Bodisi, da se pri velikem nakupu marsikaj pozabi, bodisi, da se marsikaj predmet niti ne more za pol meseca ali za cel mesec naprej kupovati. Kaj pa s temi malimi nakupi? Ali naj se izvrše drugod, ne v konzumu?

Organizacija konzumentov mora stremeti za tem, da ugoditi konzumentom, svojim članom! Držeč se tega načela, je šlo vodstvo na delo, da odpravi pri postaji filijalko za tam stanujoče konzumente.

Član „Konzumnega društva rudarjev v Hrastniku“ mora biti vsaka oseba, ki je samosvoja, ki vloži del ž in ki podpiše izjavo, da se bo, in da se hoče ravnati po društvenih pravilih. Nikjer ne more biti rečeno: le judarji morajo biti člani. Bilo bi tudi nespametno, če bi se to kdaj napravilo. Kdor je konzument, je dobrodošel. Delavska solidarnost — ta mora biti vodilna zvezda. — Vsaka razcepljenost na gospodarskem polju škoduje. Gosp. ravnatelj Leiler je dobro vedel, da bo delavskemu „Konzumnemu društvu rudarjev“ največ škodoval, če ustanovi še rudniško prodajalo. In storil je: Koliko rudarjev je odzvel „Konz. društvu rudarjev“? Tri četrtine! In zakaj? Cene je reguliral tako, da so bile nižje kot v Konzumnem društvu rudarjev? Kajti namen je bil in je še danes prozoren. Cene v rudniškem konzumu nize — plače v rudniku mizerne. Vse je pod eno roko! Kar se na eni strani izgubi, se na drugi strani pridobi.

V interesu hrastniških rudarjev pa je, da obdrže svoje konzumno društvo kljub vsem sovražniškim nakanam! Pot, ki jo je vodstvo doslej hodilo, je bila prava. Upajmo, da bodo tudi te, na katerih hodi poslej — prav take. Zatorej moremo pozdravljati otvoritev filijalke v Hrastniku kot napredek v zgodovini Konzumnega društva rudarjev v Hrastniku. Naj bi vsak član agitiral in pridobil novih članov — novih odjemalcev tako v centrali kot v filijalki. Delavstvo sebi — „svoji k svojim“ — Ne pa narobe: „delavstvo proti sebi“ — za tiste, ki niso naši prijatelji“.

Tržič.

— **Socialni demokratje** smo pijanci, ničvredneži, po cele noči popivamo, med tem ko naše žene in otroci od glada ginevajo doma. Tako piše Lažljub. Trapastemu dopisniku bedastega Lažljuba pa svetujemo, da naj drugič vsakega pijanca vpraša, ali je socialni demokrat, da ne bo pomotoma svojih pijanih bacak prištevaj nam. Prostor v svoji cunji pa naj porabi za poduk svojim defraudantkam, ki se ne sramujejo poveriti staremu ubogemu delavcu težko prislužene krajcarje. Take nesramnosti je zmožna le taka farizejska duša, kot je neka dobro znana opraviljka, kateri so socialno demokratični brezverci vedno na jeziku. Njej je zaupal neki stari čevljarški pomočnik svoje prihranke, da mu jih je nosila v hranilnico v župnišče, kamor je hodila odlagati smrdljive laži o socialnih demokratih. Pred kratkim je pa šel opeharjeni revež sam v župnišče ter je zahteval, da se mu pripišejo obresti k glavnici, na kar so mu povedali, da ima v hranilnici le 2 kroni. Revež se ni malo začudil, kako je moglo priti do tega, ker je bil mnenja, da so zaupnice iz župnišča cvet poštenosti. Sedaj se je pa moral prepričati, da je nasprotno res.

— **Sodruška Bukovnika** so postavili pod kap. S solzami v očeh je baje stal pred razsodiščem, ker mu je bilo žal, da mora proč. Tako pišeta zakotni listič „Naša Moč“ in „Slovenec“. Mi pa pravimo, ni čuda, da pridejo človeku solze v oči od žalosti, ako vidi med svojimi sotrpini tako zahrbtnost in hinavščino. Vsled vaše zaslepljenosti vas bodo preklinjali vaši potomci. Sodruška Bukovnika so po iniciativi I. Ledererja in njegovih oprodiv izključili iz društva čevljarških pomočnikov politični nasprotniki. Sedaj imajo namen počasi izključiti vse pristaše naše stranke, kar so že priznali, da bodo mogli potem nemoteno obrniti v strankarske namene tiste denarje, ki smo jih mi po dolgih letih skupaj znošili. Kar se tiče logike pri naših sodrugih, ker se nekatere

rim očita, da so pred leti sami hoteli izključiti sodr. Bukovnika, naj kar molčijo. Mi jih vprašamo, kdo je svoj čas izbacnil I. Ledererja iz nekdanjega klerikalnega konzumnega društva. Nekdanji grešnik sedaj spokorjeni dopisnik klerikalne cunje I. Lederer naj miruje, sicer mu pokličemo v spomin tiste srečne čase, ki jih je preživel z lepo prodajalko v propadlem klerikalnem konzumu. Torej na svidenje!

Idrija.

— **Iz občinske seje.** Pri javni občinski seji 20. t. m. je bilo navzočih 28 občinskih odbornikov. Župan sodrug Ivan Straus pozdravi navzoče, konstatira sklepčnost in imenuje za overovatelje zapisnika gg. dr. Beska in Vitouša. Nato prečita odgovor tržaške poštne direkcije, ki je prošnjo mestne občine idrijske iz l. 1910 za vpeljavo poštne zveze Idrija-Vipava zavrnilo z ozirom na velike stroške. Zapisnik zadnje odborove seje se prečita in odobri. Podpore idrijskim visokošolcem se na predlog ubožnega odseka odobrijo za tekoče leto 1911, nadalje pa: če se odobri proračun. Prošenj visokošolcev je 14, 6 starih in 8 novih. Najvišji znesek podpore je 200 K na leto. Najmanjši pa 100 K, letni prispevni znesek 3400 K. — Za tekoče leto je bilo dovoljenih samo 2000 K — 1000 K je deželni odbor na priziv pristašev S. L. S. črtal. Vsled tega pa primanjkuje že za tekoče leto 473 K za pripoznane podpore in se nobeni prošnji za povišanje ne more ugoditi. Ubožnih prošenj je 13, ena se odkloni, druge prošnje se rešijo ugodno. Pritožbo Jos. Šepetavca proti odloku županstva za pokritje izdatka 8193 K 62 v za prezidavo hiše št. 509 se odstavi z dnevnega reda, ker občinski odbor ni kompetenten razsejati med županom in Šepetavcem, temveč naj to reši deželni odbor sam. Ponudba Mateja Moravca za prodajo zemljišča meter a K 250 za klavnično stavbišče se sprejme s 15 glasovi proti osim s pristavkom, da se zemljišče le tedaj kupi, če bo priziv S. L. S. zavrnjen. Pri slučajnostih predlaga župan sdr. Straus: Izvoli naj se deputacija treh odbornikov, da gre k rudniškemu predstojništvu ter podpre zahtevo delavstva po draginski dokladi. Izvolijo se odborniki: L. Alič, Fr. Čuk in Jak. Kristan. Na predlog odbornika odb. Knapa se mora te deputacije udeležiti tudi župan. Izvoli naj se dalje draginski odsek šestih članov, ki bo imel nalogo razpravljanja o večjem nakupu krompirja in fižola od strani občine. ki naj bi se po lastni ceni ali pa brezplačno razdelil med najrevnejše družine z ozirom na pomanjkanje teh živil in z ozirom na vedno hujšo draginjo. Izvolijo se: gg. Lipušček, Brus, Šepetavec, Čuk, Troha in Kristan. Načeloval bo temu odseku župan. Končno se sprejme predlog županstva, da se sme občinska pot na Luti razširiti na 120 m, proti prizadetim lastnikom, ki nočejo prostovoljno odstopiti sveta, se v smislu § 10 cestnega reda uvede razlastitveno postopanje. Na nekatere interpelacije glede vodovodov in cest obljubi župan, da se bodo želje že letos upoštevale, če bo dopuščal proračun. S tem je bila viharina, triurna seja o kateri bomo še poročali, končana ob trideset na 9. zvečer.

— **Vsem doslej pripravljenim organizacijam** za izlet na Log dne 24. t. m. naznanjamo, da je veselico ondotna oblast prepovedala. Vsled tega odpade tudi izlet.

— **Tamburaški zbor** si je osnovala „Splošna mladinska zveza v Idriji“. Pouk se je že začel. Mladim sodrugom želimo obilo uspeha; le krepko naprej!

Izseljenčevi milijoni.

Finančno ministrstvo skuša olepšati pasivno avstroogresko trgovsko bilanco s sadovi Tantalovega rodu — avstrijskih izseljencev proletarcev. Slabo trgovsko bilanco pokrivajo telesa proletarcev s svojimi grizljaji in prihranki. Nedavno je finančno ministrstvo izdalo neko znanstveno študijo o vplivu izseljevanja na avstrijski denarni trg. Sužnji raznih ameriških Rockefellerjev in Morganov pošiljajo v domovino milijone in milijone. In kaj vsebujejo ti milijoni? . . .

Suhoparna študija molči o tem. Ministrstvo samo priobčuje suhe podatke o denarnih pošiljavah v letih 1903. do 1910. Od leta 1903. do 1907. so ti milijoni rasli, sedaj pa posebno lansko leto se opaža padanje. Izseljenci nakazujejo domovini milijonske svote, ki so narasle od 1616 milijonov kron l. 1903. na 314,5 milijonov leta 1907. Ministrstvo dalje zaznamuje za lansko leto padanje teh pošiljitev, kar je v zvezi z raznimi ameriškimi gospodarskimi krizami in polomi in s tem, da je tudi naseljeniško gibanje posebno v Sev. Ameriko močno nazadovalo. Leta 1910. so izseljenci poslali v domovino samo 278 milijonov kron.

Suhoparno je poročilo birokrata. Svoje veselje izraža nad svetlimi kronami, ki jih

pošilja proletarec v domovino svojem, svoji bedni rodbini. In ta birokrat v lepih besedah natvezuje javnosti: „Poglejte, saj naša domovina še ni bankrot, ker prihaja vanjo toliko milijonov“.

Milijoni svetlih kronic, milijoni pestro barvanega papirja — sad proletarskega dela v tujini, plod življenja, ki ga živi ta rod noč in dan v ameriških črnih premogovnikih, v zatulih roveh in vročih plavžih ob najtežjem in najriskantnejšem delu. Svetle kronice preševa finančni minister. Srag, potnih kapelj, žuljev udarcev in nesreč izseljencev pa ne beleži. Uradna statistika o vsem tem molči. Milijoni prihajajo v domovino! Ali so te kronice pravo plačilo proletarcu, za njegovo delo? Te svetle kronice! Pomislimo! Kolikokrat je moral proletarec zamahniti s krampom po črni rudi? Koliko vagonov črne zemlje je prekopal, prebrskal in prepeljal? O tem molči uradna statistika. In v teh svetlih kronah, v teh milijonih je torej realizirano vse muke polno življenje avstrijskega izseljenca. Njegovo delo naj bi bilo torej odtehtano s temi milijoni, ki pa kmalu nehajo biti impozantni, če vprašamo, koliko tisoč in tisoč rok jih je moralo prislužiti in kako malo odpade od njih na posameznika. Milijoni! Slava vam! . . . Razbite družine, pohabljeni udje, smrt v tujini, tam kje pod zemljo — vse to ne šteje nič!

Gospodarski pregled.

**** Stroški plačevanja v gotovini.** Novi privilegij avstro-ogrske banke ima med drugim tudi določilo, da sme banka sama določiti termin, kdaj bo začela s plačili v gotovini. Vzrok za to leži tudi v tem, da je to plačevanje združeno z raznoterimi stroški. Ne le da se mora za kovanje zlatega denarja nakupiti primerno množino zlata in da stane kovanje že samo na sebi denar, nastane tudi pri cirkulaciji denarja za banko izguba. Vsak zlat, ki pride v promet, gre iz roke v roko in izgubi v vsaki teh rok nekaj svoje prvotne vrednosti. Seveda se ta izguba pozna še le pri velikem številu zlatov, dočim je pri posameznih kosih majhna, neznatna. Vendar pa pade tudi posamezni zlat sčasoma pod t. zv. pasirno težo, ki je od strani države postavno določena. Če tudi kroži tak zlat, ki ima zmanjšano notranjo vrednost, še vedno neovirano v prostem prometu, saj se mu niti ne pozna, da nima več polne vrednosti in tudi nikomur ne pade na misel, da bi ga pretehtal, vendar ga kovinski urad ne da več v promet, kakor hitro ga dobi v roke. Tak manjvredni zlat se iznova stopi in izkuje se iz njega nov zlat, ki ima polno vrednost. Izgubo na žlahtni kovini, kakor tudi kovinske stroške mora pa nositi edino-le država in to so ravno stroški, ki ji nastajajo pri kroženju zlatega ali sploh žlahtnega denarja. Manj časa kroži seveda papirnat denar, ker se hitreje obrabi. Zato je pa tudi število onega papirnatega denarja, ki se uniči vsled cirkulacije same, jako znatno. Ako država iz prometa vzetega papirnatega denarja ne izda več, ima dosti manj stroškov kot pri kovanem denarju, saj ima le nove izdatke za tisk. Efektivne škode kot pri kovanem denarju, kjer se vsled obrabe zmanjša vrednost, država tedaj pri papirnatem denarju nima. Stroški denarne cirkulacije nastanejo tedaj pri kovanju oziroma tisku denarja in pri obnovitvi kosov, ki so postali nerabni. Kovni stroški znašajo v Avstro-ogrski za desetkronski zlat dva in za dvajsetkronski zlat štiri vinarje. Pasirna vrednost, pod katero krožeči zlati ne smejo biti, znaša pri dvajsetkronskem zlatu 10, pri desetkronskem 5 vinarjev, prekovalni stroški dva vinarja, teža obrabljene kovine pri prvem 0-035 g, pri drugem 0-0175 g. Zanimivo bi bilo vedeti že zdaj, koliko stroškov bo povzročilo plačevanje v gotovini. Vendar je cirkulacija zlata v Avstro-ogrski še tako mlada, da se ne morejo napraviti danes tozadevni računi. V Nemčiji pa se je v zadnjih 80 letih nakovalo za 4.090-74 milijonov mark zlatov, na leto torej poprečno za 123-11 milijonov mark. V tem času se je moralo za 42-23 milijonov mark zlatov ali na leto za 1-28 milijonov = 0-4% zopet vzeti iz prometa. Razume se, da se mora tem več zlatov vzeti iz prometa, čim dalje krožijo. Poprečna doba, v kateri je zlat lahko v prometu, se računa na 19 1/2 let, vzdrževalni stroški znašajo torej 3/4 8% na leto. Cirkulacija vsakih 100 milijonov avstro-ogrskih not, ki so se vzele iz prometa, je stala v cirkulacijski dobi od 1866. l. do 1904. l. poprečno 160.000 kron, ali če se vpošteva izgubljen, pri požaru ali drugih nezgodah uničen papirnat denar, na leto 80.000 K. Zanimivo je tudi, da se je moralo skozi 8 let izdajati po 14.737.386 kosov petgldinarških bankovcev, da se je omogočil promet 23.149.737 kosov istega denarja. Cirkulacijska doba vsakega bankovca je znašala tedaj povprek le 20 mesecev. Pri izdaji bankovcev ima država naslednje stroške: za 1000-kronski bankovec 9-42, za 100kronski bankovec 9-03, za 10kronski bankovec 4-7 vinarjev. Pristojeca primera stroškov in izdatkov za kovan in papirnat denar nam kaže, da ima država pri papirnatem denarju dokaj manjšo rezi-žjo kot pri kovanem in da bo imela cirkulacija slednjega, ki se bo povečala vsled plačevanja v gotovini, za posledico prav občutne stroške.

H. Suttner, Ljubljana

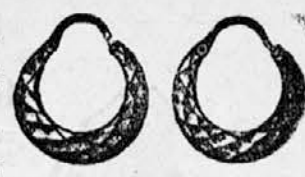
Mestni trg (nasproti rotovžu) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.

==== Pripravna birmanska darila. ====

Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.

==== Ceniki zastoj in poštne prosto. ====

Resolucija.

Danes, dne 22. septembra 1911 v Trbovljah zborujoči ljudski shod konstatira z ogorčenjem, da je draginja dosegla take oblike, da jih delavsko ljudstvo, ki itak ni navajeno razkošnosti in preobilice, nikakor več ne more prenašati. Položaj rudniškega delavstva postaja naravnost obupen, zakaj ne glede na to, da je vsako zboljšanje življenjskih razmer onemogočeno, se pogreza delavstvo v golo bedo in vidi pred seboj pogin brez rešitve, če se ne store brez odlašanja od kompetentnih faktorjev koraki, s katerimi se hitro in izdatno ublaži draginja.

Plače rudniškega delavstva, ko so bile že v prejšnjih razmerah jako skopo odmerjene, se že leta in leta niso zboljšale; pač pa se je zaslužek velikega števila rudarjev poslabšal vsled izpremenjenega delovnega načina in delavcem škodljivega razdeljevanja dela. Medtem pa je pičli delavski denar trajno gubil svojo vrednost, ker so se vse potrebščine neprenehoma podraževale, tako da delavec z enakim zaslužkom ne more pokrivati več kakor v najboljšem slučaju polovice toliko potrebščin kakor pred desetimi leti.

Od nekdanjega rudniškega delavstva vključeno v take razmere, da komaj zadošča najnujnejšim materialnim potrebščinam in so mu zaprta vrata tudi najskromnejših kulturnih izdatkov. Sedaj pa so vse cene živil, stanovanj, perila itd. tako silno poskočile, da ne zadošča zaslužek ob trdem in nevarnem delu niti za pokritje neizogibnih gmotnih potreb. Vpričo bližajoče se zime, ki se povrh vsega obeta, da postane zelo kruta in da se pojavi izredno zgodaj, je ta položaj katastrofalen in če se ne zboljša brez odlašanja, so velike nesreče neizogibne.

Današnji shod konstatira, da je socialna prikazen draginje posledica vladajočega kapitalističnega gospodarskega reda in da se v obstojajoči družbi ne da popolnoma odstraniti. Vendar pa so sedanjí divji izgredi odelstva posledice takih uradeb, ki se dajo odpraviti in mogoči so koraki, s katerimi se draginja lahko vsaj deloma oblaži. Organizirano delavstvo in njegovi zastopniki so pogostoma opozarjali na te korake in zahtevali, da se izvedejo. Ali vsak klic ljudstva in vsak predlog socialnih demokratov v državnem zboru je bil zaman. Vse se je leta in leta razbijalo ob zakrknjeni enostranski politiki, služkezi izključno interesom veleposesti in velekapitla in prezirajoči vse potrebe širokih slojev konzumentov.

Današnji shod izreka, da je razburjenost delavskega ljudstva, ki se ne more niti do sitega najesti, ki ne more oblačiti in obuvati svojih otrok, ki ne more več kupiti novega lonca, če se stari razbije, pripelja do vrhunca, pa odklanja vsako odgovornost za posledice, ki so neizogibne, če se tej bedi ne napravi brez zavlačanja konec.

Današnji ljudski shod, ki vsled velikanske udeležbe po pravici trdi, da govori v imenu vsega trboveljskega delavstva, torej glasno in odločno protestira proti dosedanji enostranski agrarni politiki, sovrajni najširšim slojem in uničujoči vse ljudske sile.

Shod zavrača ministrsko teorijo, da bi bilo avstrijsko prebivalstvo za vsak grizljaj mesa odvisno od volje ali nevolje ogrske vlade in od nje protežiranih ogrskih veleagrarcev;

shod zahteva resno in odločno, da se nemudoma snide državni zbor in da sklene potrebne korake proti draginji pred vsakim drugim vprašanjem, zakaj nobeni interesi ne morejo biti bolj državni kakor interesi prebivalstva države.

Shod zahteva, da se pred vsem in brez zavlačanja dovoli neomejen uvoz argentinskega mesa, ker je to v sedanjí bedi edino sredstvo, s katerim se more hitro spraviti večja množina cenejšega mesa na trg;

da se odpravi carina za najnujnejša živila: Za meso in in žito ter za krmo;

da se doseže neomejen uvoz zdrave živine in zdravega mesa iz Srbije;

da se v zmislu socialno demokratičnih predlogov v državnem zboru store vsi koraki za pospešitev domače živinoreje, ne da bi se pristransko protežirali veleposestniki proti manjšim kmetom;

da se sprejme predlog socialne demokracije zaradi kartelne ankete in pospeši akcija proti kartelnim zlorabam.

Ker so Trbovlje po svojem prebivalstvu eminentno delavska občina, pričakuje shod od občinskega odbora in od županstva, da storita tudi od svoje strani primerne korake v zmislu te resolucije ter da podata vladi pravo sliko neznosnega položaja delavskih množic.

Vse delavstvo pa pozivlje shod z vso resnostjo, naj se čvrsto organizira, da bo moglo

svoje pravične zahteve zastopati ne le z besedo, ampak tudi z učinkujočo močjo.

Na tisoče rok se je dvignilo v znamenje, da je resolucija sprejeta.

Nato so se zborovalci povrstili v neprepleten sprevod, ki je korakal skozi celo občino do županstva, kjer se je izročila resolucija, da sklene občinski odbor potrebne korake. Poročilo o sprejemu deputacije sledi.

Od občinskega urada se je sprevod, ki je napravil v Trbovljah senzacijo, vrnil do „Delavskega doma“, kjer se je po kratkem nagovoru razšel.

Delavsko gibanje.

== Stavka pri Bonačih. Gospoda Bonača igrata ves čas stavke skrivalnico. Oba sta nedolžna; niti ne vesta, kaj pomočniki zahtevajo in izgovarjata se drug na drugega. Krivda pri tej stavki je pri Bonačih, to smo večkrat povedali, in le čudimo se, da sta gospoda še tako drzna, da skušata slepiti javnost z raznimi dopisi in poslanimi. Gospoda Bonača si še privoščimo, če ne bosta kmalu dala miru, ker delavska čast zahteva, da se pošteno razkrinka rodoljubarska hinavščina teh dveh gospodov.

ZADNJE VESTI.

Odmevi dunajskih demonstracij.

Dunaj, 23. sept. 245 oseb, ki jih je policija v nedeljo in prihodnje dni aretirala, so izročili deželnemu sodišču, 15 demonstrantov pa okrajnemu sodišču, 21 oseb je bilo doslej policijsko kaznovanih in 35 so jih izpustili iz zaporov.

Dunaj, 23. sept. Zvedenci so večeraj ugotovili po demonstracijah povzročeno škodo. V ottakrinskem okraju znaša 100.000 kron, v prvem okraju 40.000 kron in ravno toliko tudi v osmem okraju.

Žrtve dunajske krvave nedelje.

Dunaj, 23. septembra. Danes se je v Rudolfovi bolnišnici oglašil neki trgovski uslužbenec, ki je tožil zaradi bolečin v trebuhu. Ko so ga preiskali, so dognali, da je bil ranjen z bajoneto m. Obdržali so ga v bolnišnici.

Dunaj, 23. septembra. Stanje težko ranjenega Frana Wögerbauerja je zelo opasno. Tudi delavec Afrat je še v nevarnem položaju. V Rudolfovo bolnico sprejeti trgovski uslužbenec, Lechner po imenu, je večeraj umrl. Lechner ni umrl vsled rane, ampak na vnetju slepiča.

Normalno stanje v Ottakringu.

Dunaj, 23. septembra. Policijsko predsedništvo razglasa, da prenehajo z današnjim dnevom izjemne odredbe o zgodnjem zapiranju gostila in hišnih vrat.

Schönaichovo slovo.

Dunaj, 23. septembra. Tukajšnje časopisje mnogo ugiba o dejstvu, da je bilo cesarjevo ročno pismo za Schönaicha zelo kratko in da je vpokojen, dočim se je mislilo, da bo postavljen na dispozicijo cesarju.

Baron Burian.

Dunaj, 23. septembra. Državni finančni minister baron Burian se vrne jutri z večtedenskega dopusta na Dunaj in prevzame takoj uradne posle.

Izgredi v Kraljičinem dvoru.

Kraljičin dvor, 23. septembra. Demonstracije od 18. in 19. so se 20. t. m. nadaljevale. Delavci Ohlazarjeve tovarne so ustavili delo, češ da morajo osvoboditi prejšnji dan aretirane tovariše. Nato so delavci ustavili delo tudi v drugih tovarnah razen v treh. Delavstvo je v mogočem sprevodu šlo po mestu pred okr. sodnijo, kjer je zadelo ob vojaški kordon. Nato so se delavci vrnili na shod, na katerem je govoril posl. Aust; po shodu so se zopet vrnili na trg, kjer je došlo do ljutih spopadov med množico in vojaštvom. Dva vojaka sta bila ranjena s kamnom, eden precej močno. Ker pol bataljona in 72 orožnikov ni bilo kos demonstrantom, so poklicali na pomoč še drug bataljon iz Kraljevega Gradca. Množica ga je sprejela na kolodvoru s klici: Ne streljajte! Vse tovarne so bile zastražene, vso noč so po mestu patrolirale kombinirane patrulje. Mir se po noči ni kalil. Večeraš so se delavci zopet vrnili na delo. Aretiranih je bilo 25 oseb.

Vodne ceste.

Dunaj, 23. sept. Baron Gautsch je zadnja dva dneva obširno razpravljal z vodstvom poljskega kola o vodnih cestah. Pravijo da se je v tem vprašanju doseglo zblizanje med vlado in poljskim kolom, ter da se bodo konference še nadaljevale.

Krščanski socialci proti češki šoli.

Dunaj, 23. septembra. V nižjeavstrijskem deželnem zboru so danes krščanski so-

cialci protestirali proti otvoritvi nove češke šole v 20. okraju ter zahtevali takojšnjo zatvoritev šole. Nemški nacionalci pa so protestirali proti češkemu navalu na Nižje Avstrijsko in proti temu, da je neki uradnik nižjeavstrijske deželne hipotečne banke priobčil inserat v čeških listih o prodaji svojega posestva. V imenu banke je nadkurator Steiner (kršč. soc.) zadevo pojasnil ter obžaloval (!), da je bil inserat v čeških listih. Banka bo vedno varovala nemško posest na Nižje Avstrijskem, če treba tudi z velikimi žrtvami.

Češki socialisti proti draginji.

Praga, 23. septembra. Češki socialno demokratični poslanci so sklenili na svoji konferenci, nastopiti z vso odločnostjo za to, da se razpravlja v drž. zboru pred vsemi drugimi vprašanji o draginji, zlasti pred reformo poslovnika, ki jo je dr. Sylvester postavil na dnevni red. Na seji, ki so jo poslanci imeli z izvrševalnim odborom, se je sklenilo nadaljevati z največjo energijo boj proti draginji.

Volilna reforma na Gališkem

Krakov, 23. sept. Poslanec dr. Starzynski je sestavil načrt volilne reforme za gališki deželni zbor. Po njegovem načrtu bi imel deželni zbor v bodoče 12 virilistov in sicer 8 škofov ter 4 rektorje; v veloposestniški kuriji 44 poslancev, v kuriji večjih mest 36, od trgovskih zbornic 5, od obrtnih zbornic 2, iz kmečkih občin 80, v splošni kuriji (samo v mestih) 10 poslancev. K splošni kuriji imajo biti dvojni mandati za večino in za manjšino (kakor za državni zbor). V mešanih okrajih (kjer imajo Rusini večino) naj bi bili po trije mandati. V kmečkih občinah predlaga načrt pluralno volilno pravico, v splošni kuriji pa enoletno stalno bivanje. Načrt je reakcionaren in tendenciozno prikrojen potrebam poljskega kola. Socialni demokratje in Rusini protestirajo proti taki reformi.

Ogrske opozicijske stranke nadaljujejo z obstrukcijo.

Budimpešta, 23. septembra. Na večerajšnji seji obeh neodvisnih strank (Kosuthove in Justhove stranke) je bila odobrena dosedanja taktika v ogrski zbornici proti brambnim predlogom. Zastopniki Kosuthove stranke so izjavili, da ne prenehajo z obstrukcijo, dokler vlada ne umakne brambnih predlog.

Dvoboj hrvaškega bana.

Budimpešta, 23. septembra. Glavni urednik lista „Pešti Hirlap“ Legradi izjavlja, da ni dobil poziva na dvoboj od bana Tomašića in da to sploh ne bi bila rešitev njegove afere. Edina pot, ki jo more Tomašić nastopiti, je tožba pred sodiščem.

Kolera.

Reka, 23. septembra. V občini Dragi in na Sušaku se še vedno pojavlja kolera. Doslej je bilo 15 slučajev; 9 oseb je že umrlo. V sredo je obolel dvehletni otrok za kolero in je po dveh urah umrl. V bolnici na Trsatu je 14 za kolero obolelih oseb. Občina Draga je popolnoma izolirana. Delavci morajo ostati doma in ne smejo na delo v reške tovarne.

Po Stolipinovi smrti.

Kijev, 23. septembra. V nasprotju z zadnjimi vestmi, ki so zatrjevale, da postavijo Bagrova pred peterburško sodišče, se je danes začela razprava proti njemu pred tukajšnjim vojnim sodiščem. Splošno pričakujejo, da bo proces senzacionalen, ker mislijo, da bo posvetil tudi za kulise ruske tajne policije.

Peterburg, 23. septembra. „Novoje Vremja“ poroča, da je bil revolucionar Muravjev, ki se je bil ustrelil dan pred prihodom Stolipina v Kijev, tovariš Bagrova. Ker Muravjev ni imel poguma umoriti Stolipina, je Bagrov izvršil čin.

Maročansko vprašanje.

Berolin, 23. septembra. Med nemškimi državnimi tajniki Kiderlen-Wächterjem in francoskim poslanikom Cambon-om se je doseglo popolno sporazumljenje glede Maroka. Sporazum mora še odobriti francoski ministrski svet, ki se danes snide.

Zatvoritev češke šole na Dunaju.

Dunaj, 23. septembra. Dunajski magistrat je dal zapreti češko šolo v Burghardt-gasse, češ da je bila protizakonito in brez oblastvenega dovoljenja otvorjena.

Listnica uredništva.

Bogaška Slatina: Pride. Toda malo potrpljenja! — Ilirska Bistrica. Bakek: Prihodnjič. — Podgora: V prihodnji številki. — Pragersko: Tudi Vaš dopis pride.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dr. B. Ipavic

(ženske bolezni)

Zaloška cesta nasproti

:: :: Šarabon-a :: ::

ne ordinira od 26. sep-

tembra do 11. oktobra.

:: Kavarna ::

Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

:: se priporoča. ::

Restavracija „International“

na Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora.

Vedno sveže pivo, dobra dolensjska vina kakor tudi gorka in mrzla jedila.

Na razpolago je vrt s kegljiščem in vsi slovenski, nemški, italijanski delavski listi. Shajališče sodrugov!

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič,
gostilničarka.

Dobro ohranjena

! kontrolna blagajna !

se poceni prodaja.

Vprašanja je nasloviti na upravnništvo tega lista pod „kontrolna blagajna št. 300“.

Konzumno društvo rudarjev v Hrastniku

vpisana zadruga z omejeno zavezo

vabi na

izvanredni občni zbor

ki se vrsi v zmislu novih pravil

v nedeljo 1. oktobra ob 9. uri dopoldne v zadruginih prostorih

z dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. Konstituiranje v zmislu novih pravil (volitev načelstva in nadzorstva).
3. Otvoritev prodajalne pri postaji v Hrastniku.
4. Slučajnosti.

Vsi člani naj se zanesljivo zborovanja udeležijo.

V Hrastniku, 20. septembra 1911.

Nadzorstvo:

Zupan t. č.

Načelstvo:

Urlep t. č.
načelnik.

Lekarna pri „zlatem orlu“

v Ljubljani, Jurčičev trg štey. 2,

priporoča sledeča zdravila:

Čaj za bolne na živcih

je izvrstno krepično sredstvo za živce, izboljšuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabelosti. Cena kartonu K 1-20.

Dunajske kapljice zoper krč

utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev, 6 steklenic K 1-—

Za gospe in gospodične

ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sredstvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih pri prihodnosti zaostalega mesečnega pranja, ki obenem pospešuje pranje (menstruacijo). Cena kartonu K 1-50.

V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n. članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani, bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

GRAMOFONE

najboljše vrste po najnižji ceni avtomatične, posebno za gostilničarje pripravne priporočila

Ivo Bajželj
Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11 (Kolizej)

Ravnokar so došle naj-novejše slovenske plošče à K 3-50. 1000 igel K 2-—.

Kupujte „Zarjo“
izvod samo 6 vinarjev.

Najnižje cene!

Pristno gorenjsko in koroško

sukno

Največja zaloga pri

A. & E. Skaberné,

LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Najnižje cene!

Ravnokar došlo sveže

jesensko blago.

Najmodernejše fino izvršene obleke, raglane, površnike in pelerine za gospode, dečke in otroke, kakor tudi konfekcija za dame in deklice.

Prodajni najmodernejše klobuke od veleznanih tvrdk Hackl, Pichler in Bossi po K 2-90.

Brez konkurence. Priznana nizke cene.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Sobni slikar Ferdinand Wolf v Kočevju vzprejme takoj

dva pomočnika.

Delo trajno tudi pozimi. Plačilni pogoji ugodni

Mlad kolarski pomočnik

se sprejme v trajno delo pri J. Mandelcu, kolarica z električnim obratom v Kočevju.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

1 kg sivga dobrega, puljenega 2 K; boljšega 3-40 K; prima polbelega 2-80 K; belega 4 K; belega puhastega 5-16 K; vefinega aneznobelega, puljenega 4-40 K; 8 K; pulha sivga 6 K; belega, finega 10 K; naj-finejši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnica, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3-50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14-70, 17-80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4-50, 5-20 in 5-70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12-80 in 14-80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Wolfova ul. št. 3, II. nadstropje.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 %.

Sprejema vloge na tekoči račun.

Posojuje na osebni kredit in (za-stave) vredn. listine, hipoteke itd.

Urađuje se vsak četrtek od 2. do 3. ure in vsako soboto od 6. do 7. ure popoldne; nujna pojasnila se daje pa tudi ob vsakem drugem navadnem dnevnem času.

Kavarna Leon

Ljubljana, Stari trg.

Cenjenim p. n. gostom in slav. občinstvu iz Ljubljane in dežele naznanjam, da sem svojo kavarno popolnoma na novo preuredil in opremil. Točna postrežba. Karambolistom na Kranjskem sem na razpolago vsak čas na karambol-match.

Odprto celo noč.
Z velespoštovanjem

F. L. Pogačnik.

Laška in dunajska

kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Pošljite naročnino, če je še niste!

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu si dovoljujem vljudno naznaniti, da sem otvoril z današnjim dnevom

gostilno „pri Bocu“
v Zeleni jami št. 70.

Skrbel bom vedno za pristno vinsko kapljico, sveže pivo ter mrzlo in gorko kuhinjo.

Priporočam se slav. občinstvu za obilen poset ter beležim z odličnim spoštovanjem

Ivan Miklauc
gostilničar.

Zakaj prenašate grozovite muke živčne oslabeledosti

in se vdajate nje usodi, ko Vam vendar ponujamo pomoč?

Ali poznate redilno sredstvo „Nutrigen“, ki se je najbolj obneslo, ki ga imenujemo po pravici „kralja redilnih preparatov“? Ako ne, ali ga hočete poznati, ali mar hočete še nadalje živeti v obupnem stanju? En poizkus zadošča, da se prepričate,

ta poizkus Vas nič ne stane.

Dopisnica zadostuje, pa nam pišite, in takoj Vam pošljemo zavoj „Neutrigena“ za poizkušnjo in jako zanimivo dragoceno knjižico

zastonj in poštnine prosto.

To je gotovo ugodna ponudba, in v Vaš prid bo, če jo upoštevate. Omilili se boste slastnemu okusu „Neutrigena“ in njegovemu tečnemu, presenetljivemu in živce pomirljivemu vplivu, pa tudi iz knjižice izveste, kar Vam je ljubo in drago, in česar doslej niste vedeli.

Podjetje „Nutrigen“, Budapešta, VII. Erzsébet-körut 16, odd. 172.

I. slovenski zaseb.

trgovski tečaj

LJUBLJANA, Gosposka ulica št. 8

(popreje „MLADIKA“)

Lastnik FR. GÄRTNER

strokovni učitelj na gremijalni trgovski šoli, izprašan za knjigovodstvo, korespondenco, trg. računstvo i. dr.

Vpisovanje ob delavnikih od 9.—12. in 3.—5. ure, ob nedeljah od 9.—1. ure.

Zavod je razven onega na liceju edini te vrste, ter je pod vodstvom strokovno naobraženega lastnika. Nastanjen je sedaj v hiši, kjer je bil dosedaj internat „MLADIKA“, ter je popolnoma moderno opremljen.

Učni načrt je strokovnjaško izdelan, ter se je natančno po tem načrtu osnoval tudi sloven. trgovski tečaj v Trstu.

Poučbu je se: eno- in dvostavno knjigovodstvo, trgov. računstvo, trgov. korespondenca, sloven. in nem. pouk o blagu, trgovsko in menično pravo, steno-grafija sloven. in nem., trgovski zemljepis, strojepisje, laščina in dr. tuji jeziki. Razun tega praktična manipulacija v odvetniških in dr. pisarnah.

V bodočem šolskem letu se bodo vršila na zavodu tudi razna strokovna predavanja.

Šolnina letno (10 mesecev) K 160—, mesečno K 16—.

Vpisnina in prispevek za učila 2 K 50 vin.

Vodstvo.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

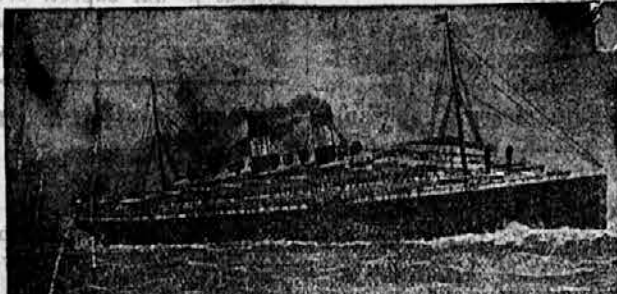
skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Potniki vseverno in južno Ameriko

vožijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električna razsvetljavo, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.